

Előfizetési árak:
 Évesi ár 8 kor., féléves 4 kor.,
 negyedéves 2 korona.
 Egyes szám ára 16 fillér.
 Hirdetők díjára külön árak szólnak.
 A lap megjelöltek nélkül csak
 törtékön
 felelős szerkesztő:
BRANKOVICS GYÖRGY

KÖZÉRDEK

Szerkesztőség: Deák-u. 8.
 Ha a lap szellemi részét illető
 közlemények küldendők.
 Kéziratok vissza nem adtnak

Kiadóhivatal: István-utca 9.
 Ha a lap anyagi részét illető közle-
 menyek az előfizetési pénzek küldendők
 Kiadóhivatal: FUCHS ANTAL

PESTMEGYE SZABADELVŐ KÖZÖNSEGÉNEK HETILAPJA.

Az ó- és az új esztendő.

Ujpest, december 31-én.

Az öreg esztendő utolsó napja egy ráncosképű, vastagszemű, hosszú ősz szakállu elaggott apó: Szilveszter!

Az új év, egy rózsásarcú, tűzesszemű fiatal subancz, aki háromszázhatvanhat napig járja a bolondját, biteget, csalogat, rászéd mindenkit, akit csak rászédhet, míg végre ő is Szilveszter apóvá fejlődik.

Szilveszter napkor minden ember kötelességének tartja az új év részét átmutatni.

Jól teszi!

Bucsuztassuk el vigán a jó öregget. Ki tudja, mit hoz az új év.

Azaz hogy új év voltaképpen nincs is. Hiszen nem az idő megy, csak mi megyünk, s ha az idő nem lenne megszaggatva éjjelekkel és nappalokkal, annyira álló dolognak tűnnék fel, hogy nem volnánk képesek azt észrevehető részekre osztani.

A részekre osztás azonban így is éppen olyan csalódás, mint a minót a vonaton tapasztal az ember. A vonat, amelyen ül, mozdulatlan, s mégis úgy látszik, mintha menne, ha mellette másik vonat suhan el.

Az embert minden csalja, még a saját szemé és érzéke is.

S mekkora bohóság ez az új év, ennek a vén gyerkőcnek, a világnak!

Egy sok ezer esztendő gyerekjáték, melyen a pápák is faragesáltak.

Új év kezdődik! . . . mondja mindenki, mintha az ácsok is azt mondanák, mikor hidat vernek a végtelen folyam testén, hogy: „új folyam kezdődik!”

Dehogyan kezdődik!

A régi víz folydogál tovább, siet a kavicsok közt, hömpölyög szárazföldi ágyában és semmit sem tud a hidak felől.

De mindegy.

Rakosgassuk el külön csomagokban az elmúlt éveket, mint az aszalt gyümölcsöt és mondjuk a francia Mirabeau-val, hogyha az egész világ rosszul lát, hát akkor jól lát.

Végre is zsenialis dolog fölparcellázni az időt és bevetni, mint a szántóföldet, melyről néhányan aratnak is.

Az óras kisies géppel parányi részekre méri a napokat, a kalendárium-csináló beosztja hetekre, hónapokra, évszakokra s a festőművész négy női alakot gondol bele.

A bakfis leányka, a maga fakadó bimbóival: a tavaszt, a dekoltált hölgyike, kinyílt rózsákkal a hajában: a nyarat, a csinos asszony, gyümölcsessel ölében: az őst, s az öreg anyóka, rőzseköteggel a hátán: Szilveszter apó itt hagyott özvegyét, a telet ábrázolja.

Egyik az egész, de az év végéről épp oly kevésbé lehet komolyan beszélni, mint ahogy a kezdetéről nem lehet.

Kezdet és vég! Ó- és új esztendő!

Milyen egyhangú komédia ez már!

Milyen unalmas sablon!

És mégis . . .

Az új esztendő első napja egyike a legérdekesebb ünnepeknek, majdnem olyan jelentőségteljes, mint a karácsony.

Ez a vallás révén hatja meg az embert, az pedig a reális prózához vezet.

Az ember önkénytelenül visszapillant a lefolyt év eseményeire, átgondolja vagyoni helyzetét, tervekről el-

mélkedik a jövőre s valami újhódás javulás utáni vágy lepi meg.

Azután, bölcs emberi gyongosság, hogy a fentebb említett négy női alakból valamelyikbe okvetlenül minden ember szerelmes! És így már a hölgyek kedvéért se volna illő, az órásnak, a naptáresinálónak s a festőművésznek ellentmondani.

Haladjunk tehát mi is a kitaposott nyomokon s kívánjunk a „Közérdek” olvasóinak ez alkalommal is, mint ahogy eddig tettük: „boldog új évet!”

Hátunk mögött immár a múlt,
 S előttünk ismét a jövő;
 Öröm s bánatunk sirba hullt,
 S új remény az ujesztendő.

Emeljük hát szívünket fel,
 Bizalommal, ég urához;
 Ha ő velünk, ha ő kegyel,
 Nem árthat nekünk a gonosz.

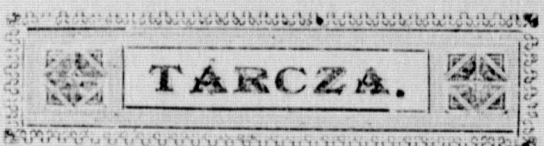
Szeressük, értsük meg egymást,
 Hisz' össze csak így tarthatunk;
 Kerüljük a viszálykodást,
 Mert lerombolja hajlékunk.

Gazdag adjon a szegénynek,
 S ez, ne irigyelje amazt.
 A borostyán csak úgy él meg,
 Hogyha tölgyben nyerhet támaszt.

Ne kutassuk egymás hitét,
 Mennybe vezet minden vallás,
 Nem a mód szerzi meg üdvét,
 Nem, hanem az imádkozás.

Kérjük Istent, adjon erőt,
 Egészséget munkáinkhoz,
 Békességet, szívüditőt,
 S áldást létünk napjaihoz.

Adjon Isten sok örömet,
 Boldogságot ez újévben,
 Övja véstől nemzetünket,
 Viruljon fel, biztos révben!

Ujév.

Nem rég temettük el az öreg ó-évet,
 S most, szép ujesztendő, már köszöntünk
 téged.

Az őt Isten áldja, mely úgy is veszendő,
 Téged hozott Isten, kedves ujesztendő!

Vágyaink, reményeink feléd bizva néznek,
 S erős hittel várják nagy bőkezűséged;
 Bizalmat, kitartást s hitet lefűlj belénk,
 S hints a sötétségben egy fény sugarat felénk.

Szörj el szíveinkbe a gyűlölség helyett!
 Szörj el kedves ujév, egy kis szeretettel!
 Hosszeretel éljen honatyák szívébe,
 És az ádáz harezot győzze le a béke.

Örömről közre ne vegyüljön a bánat:
 Adj nyugalmat, békét e magyar hazának;
 S ha megnyerted mindazt, ami megnyerendő
 Hozott Isten újra, kedves ujesztendő!

Halász Lajos.

A becsületes megtaláló.

I.

A becsületes fiúcska, foglalkozására nézve sürgönyhordó, egy sürgős távirattal megy a város utcáin. Halad, közönyösen minden

íránt, ami körülötte történik, anélkül, hogy a tömeghez esatlakozna, mely a vándorló utcái énekesek körül képződött, halad anélkül, hogy a felbukott lovak iránt érdeklődne, melyeknek kocsisai ugyanevak emlegetik a szenteket; megy tovább, se nem lát se nem hall, kézbesíti táviratát és két golyóval játszik, melyeket felváltva gurítgat az utca járdáján.

Egyszerre a kis táviratész esodálkozva kiált fel. Egyik golyója egy nem várt akadályba ütközött, melyben egy erszényre ösmert. A legényke szíve ösmeretlen érzéstől dobant meg. Felvette az erszényt és firkászó pillantást vetett bele. Talált benne: 1. Egy gombot, aminőt egy nadrág feldiszi-tésére szoktak használni. 2. Egy elhasznált lóvasuti jegyet. 3. Egy spanyol fillért. A kis telegrafista lenézte a fintorgatta arcát és e szavakat mormogta magában:

— Mit érek vele?

De nini! Hiszen még egy része van, a középső. A kis telegrafista nagy fáradsággal ezt is kinyitja. Csodálkozás, öröm! Sárga világosság, halvány fény csillog felé; az erszény egy tízfrankost tartalmaz. Ekkor a kis fiú hangokat hall, éppen mint d'Are Johanna, kivel különben a legkisebb erkölcsi és testi hasonlatossága sines.

*

Első hang (a baloldalon, a szív és szenvedélyek oldalán): Adta teremtette! Tíz frank! Ez jó lesz neked! Gondold csak meg, hogy ez mennyit tesz ki fillérekben! (A kis fiú az ujjain számlál): Kétszáz sou! Mi

mindent lehet ezért vásárolni! Mézeskalácsot, cukorsüteményt, mézesgyümölcsöt; kétszáz sou! Mehetek a bábszínházba, a körhintára. Isten tudja, hány pompás helyre. Kiveszem a pénzt és itt hagyom az erszényt!

Második hang (a jobboldalon: a nyílt-szívség és becsületesség oldala, mint a nevéből is kiténik): Nem szégyenled magad? A pénzt, mely nem a tied, meg akarod tartani? De azok az édességek, melyeket rajta vásárolsz, megfekszik a gyomrod, a mézes almától hasrágást kapsz és a pojáca ha meglát, rád mutat és így fog kiáltani: „Fogjátok meg a tolvajt!” Anyád pedig, a te jó anyád, jól el fog napsárgolni, ha megtudja, hogy mi csinált tétél. — Azt mondod, hogy senkise látott? Hát tudod-e biztosan? Az Isten a rendőrfőnök útján minden utcába elküldte békeangyalait! Nézz csak körül, mindjárt látsz amott egyet, aki látszólag a cseléddel beszélget. De csak tettei magát; biztosan látott téged és gallérodnál fogva vezet a rendőrtiszt elé, ha a lopott tárgygyal el akarsz illanni! . . . No ne félj, vidd oda a talált tárgyat a rendőrhöz és ne feledd el, hogy a jó tett elnyeri jutalmát!

*

A becsületes fiú, a jobboldali hangtól meggyőzve, elmegy a rendőrhöz és átadja neki a talált tárgyat. Ez kellemetlenül érinti a rendőrt, mert e miatt kénytelen a cseléd-leánytól elválni, akinek éppen jóüzüen udvarolt. De némi habozás után nemes példát nyújt a fiúnak a kötelesség szentségéről és magával viszi a rendőrséghez, hogy ott je-

H I R E K.

Lapunk előfizetőinek, olvasóinak, munkatársainak s községünk összes lakosainak boldog új évet kíván szerkesztőségünk és kiadóhivatalunk.

— **Karácsony ünnepe.** Karácsony ünnepeinek mind a két napján szép idő kedvezett. Rut zimankó helyett aranyos sugár szötte be a pompájától megfosztott természetet, de a külső világ ragyogásánál többet ért az emberek belső világának derüje, amely a szent ünnepen támadt a szívekben. A templomokban az imák és zsoltosmák szárnyain az Isten trónusához emelkedett a lélek, a boldog családi tüzhelynél pedig kielégítést talált minden kívánság, a szeretet melegében elpárolgott minden gyűlölet s a béke angyala virrasztott minden ház fölött, melynek tájkát az ünnep végén, a karácsony legesillogóbb díszé, a hó borította be.

— **Pest-Pilis-Solt-Kiskunvármegye törvényhatósági bizottsága** 1904-ik évi január hó 11-én esetleg a következő napokon tartja rendes évnegyedes közgyűlését.

— **A vármegye állandó választmánya** 1904-ik évi január hó 8-án d. e. 10 órakor a vármegye székházának nagytermében ülést tart.

— **A⁴ vagyonbukott cégek által elkövetni szokott visszaélések meggátolása.** A kereskedelemügyi miniszter előtt panasz tárgyává tetetett, hogy a vagyonbukott üzlettulajdonosok újabb vállalatuknál régi cégfőiratukat használják ezimtblájukon, oly különbséggel, hogy a „né”, „utóda”, vagy „bizományi raktár” stb. szavakat apró, alig olvasható, vagy homályos színben festett betűkkel alkalmazzák, esetleg azokat cifraságok mögé rejtik, nyilvánvalóan azazal a célzattal, hogy védve legyenek ugyan a végrehajtók zaklatásai ellen, az érdekeltek azonban a cégváltozást ne vegyék észre, amiből kifolyólag a hitelezők igen gyakran károsodásnak vannak kitéve. E mellett sokszor előfordul oly gyakorlat is, mely szerint az ily „cézgetődok” az előbbi cég levélpapírosait, számláit, borítékjait és egyéb üzleti nyomtatványait változtatlanul használják, miből szintén sok kárt okozó megtévesztések keletkezhetnek. Minthogy az üzleti cézgetablán a cég neve mindenkor oly alakban használandó, amint az bejegyezve van, nehogy ellenkező eljárással bárki is megtévesztessék: utasítottak az iparhatóságok, hogy az előjelzett visszaéléseket meggátolják, éber figyelemmel ellenőrizzék, vajjon hatóságuk területén nem állanak-e fenn oly üzletek, amelyek az említett törvényellenességeket akár a fogyasztó közönség félrevezetése, illetve a hitelezők kijátszása céljából, akár pedig csak a tör-

vénynek nem ismerése folytán elkövetik. Az ily cézgek, illetőleg iparüzletek tulajdonosai ellen az 1884. XVII. t.-cz. 157. §-a d) pontjának rendelkezése teljes szigorral alkalmazandó.

— **A villamosvasuti állóhelyek megszüntetése** tárgyában kiadott rendelet nem helyezettvén hatályon kívül, újév napjától kezdve tehát nem lesz állóhely a villamosvasuti kocsik belsejében. A mostani kereskedelemügyi miniszter azért nem vonta vissza hivatalos elődjének idevonatkozó rendeletét, mert gyakorlati tapasztalatok híján — ugymond — nem ítélték meg teljes biztossággal, hogy az állóhelyeket megszüntető rendelet tényleg káros-e a közönségre vagy a társaságra. Igazán esodáljuk, hogy még Hieronimi kereskedelemügyi miniszternek is, parázs verekedésekre, oldalbordabetörésekre, félig megfagyott gyermekekre, a színházlátogató közönség stb. átkozódására van szüksége, hogy az állóhelyek megszüntetésének a célszerűtlenséget s káros voltát belássa. Hát csakugyan igaz volna az, hogy az okos ember rögtön megszünik tisztán látni, mihelyt a miniszteri tárczába pillant?!

— **Szilveszter-estélyek.** Az „Ujpesti Katholikus kör” f. é. december hó 31-én este 8 órakor a saját helyiségeiben Szilveszter-estélyt rendez. Belépti díj nincs, az estély családias jellegű s így a hölgyeket arra kéri a kör vigalmi bizottsága, hogy egyszerű ruhában jelenjenek meg. — Az „Ujpesti Dalkör” ugyancsak f. é. december hó 31-én rendezi a saját helyiségében (Károlyi-utca, Keil-kávéház) szilveszter-estélyt, melyen egy hipnotizáló olasz bűvész, egy amerikai gyorsborbély s egy francia rajzművész fog közreműködni. Az estély kezdete este 8 órakor. — Az „Ujpesti közművelődési kör” szintén saját helyiségeiben tartja meg Szilveszter-estélyt.

— **Táncvizgalom.** „Az ujpesti izraelita nőegylet” j. é. január hó 16-án, az ujpesti Közművelődési kör helyiségeiben rendezendő táncvizgalomra már széjjel küldte meghívóit. A táncvizgalom tiszta jövedelme a helybeli szegények javára fordítatik s így a 2 koronás személyjegyek és 4 koronás családjegyekre felülfizetések is köszönettel fogadtatnak. A táncvizgalom 1/2, 9 órakor kezdődik.

— **A „Nándor” egylet karácsonyi ünnepe.** A „Nándor” nevet viselő I. ujpesti betegsegélyző s temetkezési egylet f. hó 21-én tartotta gyermek-felruházási ünnepélyét, mely alkalommal 18 gyermek láttatott el tetőtől talpig téli ruházzal és karácsonyi ajándékkal. Az emberszeretnek e szép megnyilatkozásában Schönichen Teréz urnőnek, az egylet zászló-anyjának volt a legna-

gyobb érdeme, aki ezuttal is 110 koronával és nagy mennyiségű ruházati ezikkel járult hozzá a szegény gyermekek felruházásához. Az ünnepélyen, az egylet vezetőségén s az egylet orvosán, dr. Hédervári Somán kívül jelen volt Cortivo gyárigazgató neje és Devecsery kisasszony kíséretében a zászló-anya is s könnyes szemekkel gyönyörködött a karácsonyfa köré sorakozott apróságok boldogságában, kik közül a legértelmesebb hálas köszönetet mondott a jöltevőknek, többet pedig alkalmi költeményeket szavaltak. A „Nándor” egylet ugyancsak a karácsonyi ünnepély alkalmából tiz koronát adományozott a hírlapírók nyugdíj alapja javára.

— **Ruhakiosztás.** Az „Ujpest-Rákospalotai Szent Erzsébet jótékonyági nőegylet” Rejtő Sándorné elnöksége alatt f. hó 21-én tartotta ruhakiosztási ünnepélyét. Gróf Károlyi Sándor védnök és özv. Pálffy Károlyi Geraldin grófnő elnöknő nagylelkűségéből 100 szegény öltöztetett fel tetőtől talpig, ezenfelül 36 pár cipő osztatott ki.

— **A Magyarországi szabómunkások, kikaparok és munkások ujpesti csoportja** 1903. évi december hó 26-án megtartott kedélyes-estélyen felülfizettek a következők: Varga Sándor 1 korona, Czizler József 1 korona, Stökler József 1 kor. 80 fillér, N. N. 1 korona, Fuchs 60 fillér, Gottlieb Zsigmond 40 fillér, Bors N. 20 fillér, melyért ez unton mond köszönetet a rendezőség.

— **A Kossuth-nőegylet mulatsága.** A színelőadással egybekötött táncestély, melyet a Kossuth-nőegylet f. é. december hó 26-án a Colosseum összes termeiben rendezett, a szokottnál fényesebb anyagi eredményt ért el, amiért kizárólag a hölgyrendezőséget illeti meg az elismerés. A „Tót leány” eredeti népszínmű ezimszerepében (Hauka) Varga Gizella színpadi otthonosságával, bátor mozgásával, kifogástalan hangsúlyozásával tünt ki dicsőregetesen. A férfi szereplők közül Szkupeny József (Baudi) énekszámával lepte meg a közönséget, kik többször a lámpák elé hívták és megisméltették jól megválasztott ének betéteit. Az előadás után táncz következett, mely kora reggelig tartott.

— **Az ujpesti szobafestő, mázoló, fényező, aranyozók stb. szakegylete** f. é. december hó 26-án, a Colosseum összes termeiben színelőadással és tánczestély egybekötött estélyt rendezett. Színre került „Köszö Jutka” eredeti népszínmű dalokkal. Az énekes szerepeket kivéve, az erkölcsi siker meglepő volt, a szereplők valamenyien kitünően megállták helyüket. Az összejáték várokozason felül sikerült. A főbb női szerepekben mint ezimszerepés Bálint Juliska tünt ki. A férfiak közül (Figurás Janesi) Izsák József, ki viharos tapsokat aratott.

lentését megtéhesse. Dicséret érte a rendőr önmegtágadásának!

II.

Egy év óta él a becsületes kis fiu a reménység tiszta és egészséges örömeiben, mint a gazdag örökség-hagyó nagybácsi unokaöcse, kít az orvos ezzel biztat: „Csak idő kérdése!”

A rendőrtiszt így szólt hozzá, miután jelentését megtette: „Jöjj el egy év múlva ismét fiaeskám és ha addig a tulajdonos nem jelentkezik, akkor az erszény a tied lesz.” Nos az esztendő elmúlt. A becsületes kis fiu tiszta ruhába öltözködött és derék anyjától kísérvé a rendőrhivatalba ment. A várószobában piszkos esirkefogók közé kerültek, kik közül egy a mama zsebkendőjének rögtön pártját fogta. Itt álldogáltak sokáig, nagyon sokáig és miután aréjuk nagy aggodalmat árult el, a hivatalos emberek nagyon lenéző pillantást vetettek rájuk.

Egy érdemkereszttel díszített öreg ur meg is állt a fureska előtt és a fejét esóválva így szólt: „Ily fiatal és már is gonosztevő!” — ami a mamát nagyon bosszantotta.

Végre mégis bejutottak a rendőrtisztviselőhöz, aki — minő öröm! — tudtukra adta, hogy az erszényért senki se jelentkezett, tehát az ő tulajdonuk. Aztán kis beszédet tartott a becsületről és becsületességről és a fureska aréját megsimogatva átadta az erszényt a tizfrankossal és a spanyol fillérrel a fiu anyjának, mire a fiu nagy szemeket meresztett.

Végül a tisztviselő a következő nyugtát adatta magának a mamától:

„Missahr rendőrbiztos urtól átvettem egy erszényt, tiz frankkal és egy fillérrel.

Özvegy Pruneaué.”

Erre a kis becsületes fiu eltávozott mamájával, aki egész büszkén emlegette, hogy mit fog az ő tiz frankjával csinálni. Új kalapot vegyen-e rajta, vagy a szomszédékat hívja-e meg ebédre, akiknek némi vizonzással tartozott. Ez esetben mi legyen az ebéd? Szeretett volna valami különös étellel, amely után egy Lucullus is megnyalhatná a száját, vendégeinek kedveskedni. Es eszébe jutott, hogy egy vendéglős falragaszokon hirdetett egy titokzatos élelt, vajjon lehet-e kapni 10 frankért?

A b esületes fiu a pokolba kívánta azt a fureska nevű ételt; dühösködött és azt gondolta, hogy nem volt érdemes neki tiz frankot találni és egy évig rá várni csak azért, hogy anyja költse el.

III.

A tiz frank, sőt a spanyol fillér is rég elfogyott; a becsületes fiu mamája egy kalapot vásárolt magának, melyre szép fejének nagy szüksége volt. Amikor először föltette, a kalapon levő virágok csak úgy bölíngtattak örömeiben.

Ami az erszényt illeti, azt a mama a saját régi erszény helyett használta. Az erszény fontos enyéniséggé változott, minden pillanatban sivitott egy haragos rikácsoló hang: „Hol az erszényem?” Mert a mama hol ebbe, hol abba a zugolyba dugdossa s aztán ott felejtí, megijed, fiát gyanúsítja, hogy eltulajdonította, az összes szenteket

emlegeti, míg végre megtalálja. Este az erszény a fejpárnája alatt hál a kulcsokkal együtt; elkíséri a piacra és a kezében tartja, mert a zsebkendő öse óta a mama nem bizik többé a zsebében. A szünet nélkül esörgő erszény nem hagyja nyugton a becsületes kis fiut, ki kétes dialektikával, de tiszta gondolatmenettel így okoskodott: „No ki látott már ilyet! Hej, ha sejtettem volna!”

Egy napon — a gyásznak, haragnak és megalázásnak napja volt ez — a portásné mogorva arezzal állított be Pruneau asszonyhoz és egy adóintést adott át neki, mely szerint tartozik 50 frankot és járulékait bírságul fizetni, amiért a tizfrankos nyugtára a törvényes 10 centimes bélyeget ráragasztani elmulasztotta!

Amidőn a kis fiu aznap hazaérkezett, anyját leirhatatlan állapotban találta s ennélfogva nem is próbálkozunk meg a leírás lehetetlen feladatával.

— Ennek te vagy az oka! — rikácsolta, amidőn a fiut megpillantotta. Csak azért vitted a pénzt a rendőrségre, hogy engem bajba keverj! Megállj, majd megtanítlak erszényt találni! — És ezzel egy esattanó pofont adott a fiának.

A becsületes kis fiunak pedig eszébe jutottak eltűnt álmái, a fureska nevű ételre költött pénz, a pofon, a szidalmak, a rendőrségnél töltött kellemetlen órák és így szólt magához erős meggyőződéssel:

— No, ez se történik meg többé velem! Nem leszek többé olyan bolond, hogy odaadjam, amit találok!

Haahn Rezső, mint a kovács mester (Turi Gábor), Schweitzer Mór és Tóth János, az utóbbi énekelt is. Weisz Márton és Adolf a rendezés körül kifejtett tőlük telhető buzgóságukért érdemelnek dicsőretet. Az előadás után Balogh Jóska zenekara mellett tánc következett, mely reggeli 5 óráig tartott. Az első négyest 60 pár creálta.

— **Ujévi babonák.** Hogy az újévet mindenki jól kezdhesse, arra kell mindjárt hajnalban vigyázni, hogy az első látogató a háznál ne asszony legyen, mert az bajt hoz, s a veszedelem, melyet képvisel, annál nagyobb, minél öregebb. Azután arra kell ügyelni, hogy összeveszés ne történjék az nap, mert villongás, perpatvar lesz a háznép élete egész évben. Szerfelett kívánatos, hogy valami ivóedény meg ne repedjen, mert akkor betegségbe esik a családból valaki, — az összetörés pedig egyenesen halált jelent.

— **Orvosok és betegsegítő-pénztárak.** A mióta a kerületi betegsegítő-pénztár 1900-ban eltért a szabad orvosválasztás rendszerétől s e helyett fizetésekkel alkalmazott tagjai részére, azóta sok panasz hangzott el már az új rendszer miatt. Igazságtalan volt ez a rendszer az orvosokra nézve, de a pénztár tagjainak sem tetszett, hogy betegségük esetén nem fordulhattak ahhoz az orvoshoz, a kihez bizalmuk van, hanem kénytelenek voltak a betegsegítő-pénztár orvosát fölkeresni. Eppen a tagok állásfoglalása révén az ügy a kereskedelmi miniszter elé került, a ki az Országos Közegészségügyi Tanács véleményét kérte ki. Az Országos Közegészségügyi Tanács véleményében, a mely most jelent meg, határozottan a szabad orvosválasztás rendszere mellett tör lándzsát és sürgeti, hogy ha kell, kormányrendelettel léptessék ismét életbe a régi rendszert a betegsegítő-pénztáraknál.

Az Országos közegészségügyi Tanács véleménye, a melyet Réczey Imre dr. egyetemi tanár szerkesztett, kiterjeszkedik mindenre, a mit a régen huzódó vita az egyik vagy másik fölfogás támogatására eddig produkált és meggyőzően fejtegeti a szabad orvosválasztás hasznát, mert egyedül ez áll a pénztári tagoknak, az orvosoknak és a pénztárnak jól fölfogott érdekében. A vélemény szerint a beteg és az orvos közt való viszonynak helyes alapja csak a bizalom lehet s a betegsegítő-pénztár tagjait nem lehet arra kényszeríteni, hogy betegségük esetében olyan orvoshoz forduljanak, a kihez a pénztár igazgatóságának van bizalma. A kényszer orvos-rendszer mellett a beteg munkások nagy tömege csak hiányosan van ellátva, mert a pénztár orvosai túl vannak halmozva munkával. Igen érthető, mondja a vélemény, a tagoknak az a panasz, hogy az állandó fizetéssel alkalmazott orvos igen nehezen kapható sürgősen, különösen éjjel. Ez az oka, hogy a betegsegítő-pénztár tagjainak nagy része még magánbetegsegítő-pénztárakba is beiratkozik, hogy hozzájuthasson ahhoz az orvoshoz, a kihez bizalma van. A szabad orvosválasztás rendszere mellett azonban a beteg és az orvos érdeke azonos. Az új rendszerrel ellenben a pénztár orvosait ember-telen módon terheli meg munkával, annyira, hogy egy-egy látogatásért az orvosnak 16—342 fillér jut. Végül a vélemény részletes adatokkal megegyezően a pénztár igazgatóságának jelentésében foglalt azt az állítást, hogy a régi rendszer mellett az orvosi kiadások annyira szaporodtak, hogy e rendszerrel szakítani kellett. Egyedül az orvosok költségeiben van némi megtakarítás, de megfelelően az orvosok költsége növekedett, úgy, hogy ez, a jelentés szavai szerint, semmi esetre sem reális alap arra, hogy a szabad orvosválasztás rendszerét a pénztár érdekével ellenkezőnek mondassák.

— **A „Józan Emberek Pihenője”,** a melynek a múlt télen 51 nap alatt 2500 nappali és 510 éjjeli vendége volt, ugyanazon helyiségben f. hó 31-én d. u. ismét megnyílt. Ezen jól fűtött helyiségben a munkanélküliek egész napon át hasznos olvasással és teljesen ingyen tölthetik a napot. Hat fillér lefizetése ellenében, egy csésze teát cukor és citrommal, azonkívül 300 gramm kenyert kapnak. Továbbá tiz nyugvóhely áll azok rendelkezésére, kik erre rászorulnak. Egy éjjelre 10 fillérre fizetendő. Szíves adományok az intézmény fenntartására az „Ujpesti Takarékpénztár” czimére küldendők.

— **Ismeretterjesztő előadások.** Az „Iparos-munkások köpzésére alakult ujpesti bi-

zottság” titkára Endre János fővárosi tanító igen szép hazafias ünnepélyt rendezett Rákóczi emlékezetére f. hó 27-én. A Colosseum nagy termében nagy számu közönség foglalt helyet s nagy figyelemmel kísérte, viharosan megtapsolta lapunk felelős szerkesztőjének, *Brankovics Györgynek* felolvasását II. Rákóczy Ferenczről, továbbá a tárogatón előadott kurucz nótákat és a hazafias szavallatokat. A második ismeretterjesztő előadás 1904. január hó 3-án d. u. 4 órakor fog megtartatni.

— **Adakozások.** Az ujpesti szegény iskolás-gyermekeknek ruhával és élelemmel való gyámolításával következő adakozások folytak be: Sonnenfeld Armin ur gyűjtőívén: S. I. L. 1 K, K. T. 1 K, N. N. 50 f., A. 1 K, M. T. 1 K, P. B. 2 K, M. A. 40 f., Hobada 60 f., Deutsch 20 f., Eichhorn 40 f., Pásthó 40 f., Syber 50 f., Molnár 20 f., N. N. 60 f., Blau 40 f. Összesen 10 kor 10 fill.

Krisztics Ede ur gyűjtőívén: Faragó 50 f., Kovács 10 f., Ott 10 f., Sziráki 10 f., Dikány 20 f., Sefer 20 f., Petrai 10 f., Horváth 20 f., Merter 10 f., Krisztics Ede 4 K. Összesen: 5 kor. 60 fill.

Frech János 2 kor.
Vuskits József ur gyűjtőívén: Vuskits József 1 K, Vuskits Józsefné 1 K, Vuskits Ilonka 1 K. Összesen: 3 kor.

Wiegand Victor ur gyűjtőívén: Wiegand 2 K, Deikert 60 f., H. Wiegand 40 f., Mogán 20 f., Liberberg 20 f., Hatschy 10 f., Zerva 20 f., Klein 20 f., Renáz 20 f., Grossmann 20 f., Mlakovetz 10 f., Kemer 10 f., Ivanics 20 f., Nagy L. 20 f., Csizmadia 20 f., Pogácsa 20 f., Cseke 10 f., Müller 20 f., Danyi 10 f., Farkas 10 f., Ditner 10 f., Ertl 50 f., Rezső 10 f., Frosz 30 f., Fischmann 20 f., Nagy Pál 10 f., Smmatrola 10 f., Szabó 10 f., Valinti 10 f., Feldmann 10 f., Szótes 10 f., Trolha 10 f., Kovács L. 20 f., Kovács J. 10 f., Markovics H. 10 f., Pogácsár 30 f., Czipár Pál 30 f., Kerner József 40 f., Szvetkó János 20 f., Stitnuzki 10 f., Lövény 10 f., Kezeli 10 f., Kezeli 10 f., Bucina 10 f., Brausz 10 f., Steier 10 f., S. E. 10 f., Brausz A. 10 f., Szupin 10 f., Kuszák 10 f., Birnik 10 f., Jonkler 20 f., Kartesz 20 f., Knezovics 10 f., Vilheim 10 f., Vienik 10 f., Takáts 10 f., Lovas R. 20 f., Kulhenek 10 f., Jurusz 20 f., Tóth M. 20 f., Hotsche 20 f., Visztovszki 20 f., Bujt 10 f., Gertler 10 f., Beniczki 10 f., Kiss 20 f., Konya 10 f., Maxner 10 f., Pailer 10 f., Obstler 20 f., Kovács Róza 20 f., Sisti-vo 20 f., Arnold 10 f., Stoján 20 f., Köner 10 f., Csizmadia 10 f., Oberhoffer 20 f., Rosenberg 10 f., Valentiné 10 f., Nagyné 10 f., Regina 10 f., Weisz 10 f., Nürnbergerné 10 f., Poszpiskl 10 f., Sesztár 10 f., Markovicsné 10 f., Lináné 10 f., Kacanda 10 f., Stefánia I. 10 f., Fejes 10 f., Langmeyer 10 f., Karácsony 10 f., Karis 10 f., Ruzs Gizella 10 f., Schächter 10 f., Jungwirth 10 f., Kukuricza 10 f., Spatz Juliska 10 f., Finek 10 f., Frolih 20 f., Schlottháné 10 f., Steiner Zsuzsa 10 f., Kovács Hona 10 f., Karácsony Erzi 10 f., N. N. 30 f., H. 20 f., Reiterer 30 f., Tomka 20 f., Döhler 40 f. Összesen 19 kor. 30 fill.

Kovács Béla ur gyűjtőívén: Bazsa János 20 f., Kovács Béla 1 K, Blaskó János 20 f., Iván János 40 f., Brandenburg Rezső 40 f., Ziegler József 20 f., Böhm Zsigmond 30 f., Schuber Fülöp 50 f., Auhátzer Gyula 1 K. Összesen 4 kor. 20 fill.

Balogh Lajos ur gyűjtőívén: N. N. 30 f., Czimerne 20 f., Pajzs Sándor 26 f., Németh István 20 f., Balogh Lajos 5 K. Összesen 5 kor. 96 fill.

A magyar remekírók.

Megjelent a Franklin-féle „Magyar Remekírók” újabb öt kötete! „Irodalmi esemény van készülöben; arról van szó, hogy nemzeti irodalmunk összes elhunyt nagyjainak halhatatlan munkái egyöntetű díszes kiadásban kerüljenek a magyar nemzet kezébe” — ezekkel, vagy körülbelül ilyen szavakkal jelentette a magyar napisajtó ma két éve a Franklin-féle „Magyar Remekírók” első sorozatának akkor küszöbön állott megjelenését. Ma, rövid két év után, megjelenik ennek a nemzeti és irodalmi szempontból egyaránt fontos vállalatnak 4-dik ötkötetes sorozata.

Ennek a negyedik sorozatnak öt kötete a következő:

1. *Kurucz költészet* (az egész gyűjteménynek 4-dik kötete) sajtó alá rendezte és be-

vezetéssel ellátta: *Erdélyi Pál*. Ez a kötet a „Kurucz-költészet” emlékeinek válogatott gyűjteményét foglalja magában, s mondanunk sem kell, hogy a XVII. és XVIII. század találkozására eső és virágzó nemzeti költészet méltán helyet talált ebben a nagy vállalatban. Ennek a költészetnek erős nemzeti érzése, gazdag és szabadon alakuló formai készsége van; Szenvedélye és lobogása szívünket fogja meg, pompás és színes nyelve és kitűnő ritmusa gyönyörködtet. Irodalmi emléke ez a független és szabad, bár szorongó, nemzeti önállóságnak; politikai hagyományaiiban csak olyan mélyen meghat, mint költői szépségeivel. A dicsőségesen felragyogó és szomorúságban elhanyagolt szabadságnak ujongása és keserősége, dicsősége és bánata zendül meg benne; a kurucz-világnak magyar lelke és hangja él és esendül meg általa. Az előtűnk fekvő vaskos (18 ivnyi) kötet, a melyet — mint már említettük — Erdélyi Pál nagy lelkiismeretességgel rendezett sajtó alá és ugyanő látott el tájékoztató bevezetéssel is, a nép költői szellemét és alkotói képességét hirdeti. Válogatott gyűjtemény ez, s anyagában vannak nem tisztán népi eredetű darabok is; de minden darabban van valami értékes vagy jellemző: érzésük, korfestő tartalmuk, líraiságuk, versbeli szépségük, vagy történeti vonatkozásuk által. A kötet végéhez esatolt igen becses „Jegyzetek”-ben Erdélyi a gyűjtemény egyes darabjainak forrása és szerzője iránt nyújt az olvasónak tájékoztatást.

2. *Kisfaludy Sándor munkái*. I. kötet. (Az egész gyűjteménynek 10-dik kötete.) Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta: Heinrich Gusztáv. E kötetben kapjuk Himfy szerelmét: a kesergő és a boldog szerelmet, a költő előszavával. E két ivre terjedő „Bevezetés”-ben jeles irodalomtörténészünk, Heinrich Gusztáv, valóban klasszikus tömörséggel adja Kisfaludy S. élet- és jellemrajzát; egytuttal részletesen méltatva e főművének, a „Himfy Szerelmek”-nek keletkezése történetét és annak a maga korára gyakorolt páratlan hatását.

A „Magyar Remekírók” most kiadott negyedik sorozatának legérdekesebb kötete azonban kétségkívül a 3-dik (a gyűjtemény 16-dik kötete), melyet *Berzeviczy Albert* rendezett sajtó alá.

Ez a kötet *gróf Széchenyi István munkáiból* (I. kötet) a Hírel-t, a Világ-ot, a Stádium-ot és az Úti rajzok-at tartalmazza. A kötet élén egy körülbelül három ivre terjedő „Bevezetés” olvasható, a mely hol essay-szerűen, hol meg inkább az életrajz fonalán haladva, alaposan méltatja a legnagyobb magyarnak korát és az ő működését, és mintegy előkészíti az olvasót gróf Széchenyi István munkáira. Olyan ez a „Bevezetés”, hogy abból sem elvenni, sem ahöz hozzáadni nem lehet semmit. Berzeviczy a saját tudásából emlékoszlopot emelt gróf Széchenyinek és mindjárt megírta hozzá a méltó piedesztált is. Berzeviczy a 43 oldal szűk keretében, művészi és plasztikusan formálta meg Széchenyi alakját, méltó keretül állítva oda annak korszakát is. Olyan tanulmány ez, a melyben megvannak a jeles irodalomtörténésznek minden jó tulajdonságai: az erő, a hűség, az erély, az igazság, meg a szeretet. Ehhez a munkához nem fér hozzá semmi „ha” és semmi „de”; ebben a kritikai lelkiismeretesség a nagy személyes tisztelettel ritka összhangzásban párosul.

Széchenyinek fent elősorolt munkáit azonban nem egész terjedelmükben találja itt az olvasó, hanem belőlük csak azt, a mi azokból maradandó, el nem avult, mindenkor aktuális és örökbecsű. És ez jól van így. Göthe összes munkáinak kelendő kiadásából is hiányoznak anatómiai és színlelméleti tanulmányai, és Voltaire 36 nagy kötetéből is csak három forog közközben a francia klasszikusok könyvtárában. De ki merné azért állítani, hogy ezek kivonattal, vagy épen hiányos kiadások; mindössze megválogatott kiadások, a melyek csak azt adják, a mi máig ifju maradt.

4. *Vörösmarty Mihály munkái*. IV. kötet (a gyűjtemény 25. kötete); tartalmazza a drámai költemények 2-dik részletét. Ezt is, mint az előző három Vörösmarty-kötetet, *Gyulay Pál* rendezte sajtó alá. Végre:

5. *Tompa Mihály munkái*. II-dik (a gyűjtemény 38.) kötete rekeszti be a „Remekírók” ezen negyedik seriesét, a melyben

Lévay József a költőnek dalait, ódáit, románcait és balladáit adja gondos szövegben. Ugyanő rendezte tudvalevőleg sajtó alá *Tompa* munkáinak első kötetét is.

A nagy munka most megjelent kötetének külső kiállítása mindenben megegyez az eddig kiadott többi kötetekével, a mely annak idején a közönség körében olyan osztatlan tetszéssel találkozott. Annak magasztalását tehát ehelyütt mellőzhetnivaljuk.

Az egész gyűjtemény, tudvalevőleg, 55 kötetből fog állani és annak bolti ára 220 korona lesz, a mely azonban esekély 3 koronás havirészletekben is törleszthető. Megrendelhető a Franklin-Társulatnál Budapesten, de kapható minden hazai könyvkereskedésben is.

Szerkesztői üzenetek.

R. Gy. urnak. Az „Ima” jönni fog. A többi nem.

Vendéglő-megnyitás.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy Ujpest **községházában** (István-u. 12. sz. a.) f. é. december hó 13-án

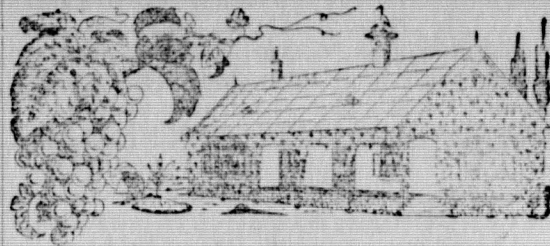
vendéglőt

nyitottam, a mely mindennap **éjfélig nyitva van.** Régi, tapasztalt fővárosi vendéglős léremre jól tudom, hogy itteni boldogulásomat csak a jó konyha, a jó pineze és a jó kiszolgálás biztosíthatja, ennél fogva kezeskedem arról, hogy a nagyérdemű közönséget mérsékelt árak mellett **izletes étel**ekkel, **eredeti tiszta magyar borokkal és sörrel** fogom kiszolgálni.

A házon kívüli kifőzésre (abonno-ment) is jutányosan vállalkozom.

Magamat és vendéglőmet a nagyérdemű közönség pártfogásába ajánlva, maradok

mély tisztelettel
Mirth József
vendéglős.

Szőlőlugast

üllessünk minden ház mellé és kertjeinkben föld- és homoktalajon.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas, (bár mind kuszó természetű) mert nagyobb része ha megnő is, termést nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. Hol lugasnak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven ellátják házukat az egész szőlőérés idején a legkitünőbb muskatály és más édes szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s ninesen oly ház, melynek fala mellett a legesekélyebb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legremekebb díszé, anélkül, hogy legkevesebb helyet is elfoglalna az egyébre használható rézekből. Ez a legháladosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetésére vonatkozó, színes fénynyomatu katalogus bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg, aki címét egy levelező-lapon tudatja.

Czim: 5.

Érmelléki első szőlőoltványtelep
Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid.

Arpád-ut 4. sz. házban
üzlethelyiségek lakással s
még kisebb-nagyobb lakások azonnal is kiadók.

**Hirdetések és
nyiltterek
felvételnek a lap
kiadóhivatalában**

Fuchs Antal és József
kő- és könyvnyomdája

Ujpest, István-utca 9. sz.

Ajánlkoznak a könyvnyomdai szakba vágó munkák szabatos, gyors és pontos elkészítésére a legjutányosabb árak mellett.

Elvállalnak hírlapok és művek minden nyelvben, körlevelek, táblázatok, esketési, gyűlési és egyéb meghívók, gyászjelentések, községi, ügyvédi és minden más hivatalbeli, kereskedelmi és együletbeli nyomtatványok, szállítólevelek, falragaszok, vonalzott üzleti könyvek, folyóiratok stb. stb. a legmérsékeltébb árakon való elkészítését.